

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obr. 83. Velká Bíteš. Pohled na jižní část prostoru dvora za budovou Staré pošty.

Abb. 83. Velká Bíteš. Blick auf den Südteil des Innenhofs hinter dem Gebäude der sog. Alten Post.

Resumé

Velká Bíteš (Bez. Žďár nad Sázavou), Innenhof hinter dem Rathaus. Spätmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Die Rettungsgrabung belegte das Hinterland der Stadthäuser vom 13. Jahrhundert bis zur Gegenwart. Es ging vor allem um eingetiefte Objekte, z. B. eine Vorratsgrube (?) oder mindestens fünf Öfen. Aus der Neuzeit wurden z. B. die Kalkgruben, die Abfallgruben (?) oder die Ställe der sog. Alten Post dokumentiert.

VYŠKOV (OKR. VYŠKOV)

Masarykovo náměstí. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Lokalizace: Y: 568833.44, X: 1154603.16.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu při opravě kanalizační a vodovodní přípojky ke Gany-medově kašně bylo odkryto souvrství tvořené na povrchu novodobou kamennou dlažbou, pod ní byl pískový podsyp, dále asi 30 cm světle žluté novodobé vyrovnávací vrstvy, pod touto vrstvou byla téměř kompaktní kulturní vrstva, která obsahovala keramiku datovanou do 17. století, kromě keramiky jsme našli i množství zvířecích kostí.

Blanka Mikulková

Resumé

Vyškov (Bez. Vyškov), Masarykovo náměstí (Platz). Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

ZAŠOVÁ (OKR. VSETÍN)

Intravilán, dům č. p. 45. Novověk. Klášter. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Muzeum regionu Valašsko, p. o.

V rámci připravované rekonstrukce bývalého kláštera sv. Josefa v Zašové (1725–1783) proběhla druhá etapa předstihového archeologického výzkumu, který se soustředil na rajský dvůr. Tento rok jsme se zaměřili na dokopání sondy S3 v blízkosti studny.

Dnešní betonová skruž s pumpou překrývala těleso studny, které bylo v minulosti esteticky upraveno, jak se patří na nejdůležitější objekt rajského dvora. Kolem studny byl zděný pedestal šesti nebo osmiúhelníkového tvaru s pískovcovými deskami. Vedle studny byla taktéž zachycena destrukce pravděpodobně malých božích muk sloupkovitého charakteru.

V sondě byly doloženy dvě fáze dláždění dvora, u kterých byly kameny kladeny vertikálně. Pod nejspodnější vertikálně kladenou dlažbou byla vyrovnávací vrstva, která byla tvořena převážně přemístěným podložím smíchaným s hlínou. Pod touto vrstvou bylo již podloží.

Movité nálezy představuje několik fragmentů glazované keramiky, zvířecí kosti, sklo a zlomky různých stavebních materiálů, zejména střešních tašek.

Výzkum potvrdil zjištění z minulého roku, že stavba, minimálně rajského dvora kláštera, započala na „zele- né louce“, a starší objekty se tedy v prostoru dnešního návrší s největší pravděpodobností nenacházely. Taktéž poukázal na poměrně rušnou stavební aktivitu v relativně krátkém období existence stavebního komplexu, během kterého plnil svoji původní klášterní funkci.

Samuel Španihel, Tereza Kašparová

Resumé

Zašová (Bez. Vsetín), Hs.-Nr. 45. Neuzeit. Kloster. Rettungsgrabung.

ZLÍN (K. Ú. MALENOVICE U ZLÍNA, OKR. ZLÍN)

Ulice J. Staši, Třída Svobody. Novověk. Sídliště, vesnice. Záchranný výzkum.

Při výzkumu, probíhající při stavbě bytového domu v centru Malenovic, bylo prozkoumáno několik situací, souvisejících s původní novověkou zástavbou. Byl zde zjištěn objekt, který reprezentuje patrně vstup do podzemní chodby, tzv. „lochu“. Další prozkou-

manou situací pak byl suterén novověkého domu ze 17. až 18. století, dále zděný suterén novověkého domu, jehož zásyp obsahoval recentní materiál (20. století), a novověká zásobní jáma, která kromě zlomků keramických nádob (18. století) poskytla i poměrně bohatý (a skladbou zajímavý) soubor zvířecích kostí. Zachycena zde byla i část neolitického sídliště (viz oddíl Neolit). Většina situací, nacházejících se v ploše stavby, však byla odtěžena nehlášenou stavební aktivitou, což se odráží i na stavu výzkumu, kdy byly prozkoumány pouze báze nejhlubších objektů (suterény, vstup do lochu).

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Zlín (Kat. Malenovice u Zlína, Bez. Zlín), Ulice J. Staši (Straže), Třída Svobody (Straže). Neuzeit. Siedlung – Dorf. Rettungsgrabung.

ZUBŘÍ (OKR. VSETÍN)

„Hodorf“, „Vyšová“. Vrcholný středověk. Zaniklá osada. Povrchový průzkum.

Traf Hodorf se nachází na zalesněném jižním svahu Veřovických vrchů, asi 5 km severně od centra obce Zubří. Její název připomíná existenci zaniklé středověké osady, která je v těchto místech několikrát zmiňována v písemných pramenech. Vzhledem k odlehlosti místa a soustavnému zalesnění zde dosud nebyl prováděn archeologický výzkum, který by jednoznačně potvrdil přítomnost osady a její přesnou polohu. Díky příznivé náhodě se zde však podařilo provést povrchové průzkumy a získat několik fragmentů středověké keramiky, která koresponduje s písemnými záznamy a do značné míry indikuje přítomnost středověkého osídlení.

Dnešní název Hodorf se vztahuje k horskému průsmyku západně od vrchu Krátká (767 m n. m.) na hřebeni Veřovických vrchů. Toto místo je nejen přirozenou křižovatkou horských stezek (dnes především turistických cest), ale nachází se zde i několik vodních zdrojů. Především zde pramení Hodorfský potok, který stéká k jihu a dále protéká Zubřím. Zatímco terén severně od hřebene klesá příkře dolů a je pro osídlení zcela nevhodný, jižní strana je o poznání mírnější a od severu částečně chráněná vrcholky hřebene. Samotný průsmyk tvoří nevelkou, poměrně rovnou plochu mezi oběma svahy. Spolu s dostatkem vody z potoka zde tak vzniká relativně vhodné místo k osídlení.

Díky lesním pracím na jižním svahu hřebene byla v korytu potoka a jeho okolí na několika místech stržena část porostu i se svrchní vrstvou zeminy, a tak zde bylo možné provést povrchový průzkum. Jak se ukázalo, svrchní vrstva zeminy je v tomto prostoru

poměrně tenká (většinou 20–40 cm) a hned pod ní se nachází skalní podloží. Koryto potoka však zůstává prozatím bez nálezů.

První dva nálezy středověké keramiky pocházejí z prostoru asi 100 m jižně od průsmyku, přibližně z místa, kde pramení potok a kde se dnes nachází spleť několika lesních cest (GPS: 49.5160753N, 18.0964603E). Prvním je drobný, zřejmě redukčně pálený fragment výdutě o rozměrech 3,5 × 2,5 cm světle šedé barvy. V těstě je patrná přítomnost písčitého ostřiva a na povrchu je možné pozůstatky výzdoby – dvě paralelní vodorovné rýhy. Druhým je nepatrný střep o rozměrech asi 1,5 × 1 cm cihlově červené barvy, jehož vnitřní strana je upravena žlutohnědou glazurou.

Třetí, prozatím asi nejdůležitější, je nález části okraje nádoby, pocházející z vývratu smrku v prostoru průsmyku, asi 30 m severozápadně od dnešní křižovatky (GPS: 49.5171203N, 18.0965822E). Nalezený okraj se dochoval jen jako malý úlomek o rozměrech přibližně 3,5 × 2,5 cm. Barva keramického těsta je na lomu černá, zatímco povrch je cihlově červený bez další úpravy a jedná se tedy nejspíš o keramiku pálenou redukčním výpalem s oxidačním přezahem. Na lomu jsou též zřetelná drobná zrníčka ostřiva (písku).

Nalezené střepy svým charakterem odpovídají vrcholně středověké keramice v této oblasti, tj. např. souborům z hradů Starý Jičín (12 km SZ), Šošťán (9 km SV), ale také nálezům z nedalekého rožnovského hradu (7 km J). Obě místa nálezů pak od sebe leží asi 120 m vzdušnou čarou a napovídají alespoň část rozsahu dřívějšího osídlení v daném prostoru.

Zaniklá vesnice Hodorf nebo Hochdorf je uváděna v písemných pramenech na počátku 16. století jako pustá a nacházet by se měla na trati „Hodorf“ severně od Zubří (Hosák 2004, 678, 680). Tato vesnice snad souvisí s vesnicemi Vyšová a Nová Vyšová, které jsou v písemných pramenech uváděny k roku 1348 (Nekuda a kol. 2002, 140). Z výše uvedených záznamů lze předpokládat existenci osídlení Hodorfu někdy ve 14. a 15. století. Tomu odpovídá i charakter nálezů, které by tak mohly být jedním z prvních archeologických důkazů, potvrzujících existenci zaniklé osady.

Jan Anlauf, Šárka Anlaufová

Literatura

Hosák, L. 2004: *Historický místopis země Moravsko-slezské*. Praha: Academia.

Nekuda, V. a kol. 2002: *Okres Vsetín. Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*. Valašské Meziříčí: Hvězdárna.